

תמצית העמוד

סיכומי גפ"ת קצרים וברורים ללומדי העמוד היומי

תמצית

להתענג בידיעת התורה

גליון 18 | עירובין (גפ"ת) ל"ח. עד נ"א: | אדר ה'תשפ"ד

שהישן בתוך התחום הרי הוא כאנשי העיר, התם דעתו להיות כאנשי העיר, משא"כ הכא. תוד"ה כמאן.

ואין איסור במה שהולך בראשון כדי לערב לשני, אף שאסור ללכת בשבת לסוף שדהו לדעת מזה היא צריכה אחרי שבת, או לטייל בשבת או ביו"ט סמוך לחשיכה בפתח מדינה כדי להכנס למרחץ מיד במוצאי שבת אע"פ שאינו אלא מהלך, שאני התם דמוכחא מילתא שהוא צריך לתקן שדהו, ורחמנא אמר "ממצוא חפצך", אבל בעירוב כיון דלא מוכחא מילתא שהולך כדי לערב מותר, דבצורבא מרבנן י"ל שנמשך מחמת שהוא מהרהר בתלמודו ואין דעתו עליו, ועם הארץ י"ל שהלך לחפש את חמורו דאפילו בשבת מותר להחזירו מתוך התחום לביתו, אבל דבר שאסור לעשותו בשבת אסור גם ללכת בשביל לעשותו במוצאי שבת.

עירוב תחומין לשני ימי יו"ט

נתבאר לעיל ששבת ויו"ט י"א שהם ב' קדושות וי"א שיש ספק אולי הם קדושה אחת, ויש בזה כמה נ"מ לענין עירוב.

הגמרא כאן דנה מה הדין בשני ימי ראש השנה, ומה הדין ביו"ט שני של גלויות. עוד יתבאר להלן מה הדין ביו"ט שני לגבי איסור ההנאה ממלאכה שעשה נכרי עבור ישראל.

ל"ט שני ימים טובים של ראש השנה - שיטת רבי יהודה שאחד משני הימים של ראש

השנה הוא חול ממה נפשך ואין עושים שני ימים אלא מחמת הספק, ועל כן אפשר לערב מערב יו"ט בשני מקומות לראשון למזרח ולשני למערב, או רק לאחד הימים. ומותר להפריש תרומה בראשון ובשני על תנאי שיחול ממה נפשך, והיינו שאם היו לו ב' כלכלות של טבל אומר אם היום חול ולמחר קודש תהא זו תרומה על זו, ואם לאו אין בדברי כלום דאסרו חכמים להגביה תרומה ביו"ט, וקורא עליה שם ומניחה, וכן יעשה למחר עם אותה כלכלה, ויאכל את הכלכלה השניה. ולא אמרינן דמחזי כמאן דמתקן טיבלא. וביצה שנולדה בראשון נאכלת בשני, ולא גוזרים משום פירות הנושרים או משום משקין שזבו כפי שיש שאוסרים מטעם זה בריש מסכת ביצה. ומ"מ אף אם הגיעו עדים מן המנחה ולמעלה נוהגים אותו היום קודש ולמחר קודש, כדי שלא יזלזלו ויבואו לעשות מלאכה קודם המנחה, ושמא יבואו עדים קודם המנחה ונמצא שעשו מלאכה ביו"ט.

שיטת רבי יוסי (והיינו חכמים דמתני' שלא הודו לרבי יהודה) שמספק שני הימים קדושים וקדושה אחת הן, ועל כן א"א לערב בראשון למזרח ובשני למערב או רק לאחד מהימים, וא"א להפריש תרומה בשני הימים בתנאי אם חול הוא, וביצה שנולדה בראשון אסורה בשני.

רש"י מבאר שביום ל' של אלול היו נוהגים בו קדושה שמא יבואו בו עדים שנראית הלבנה ויקדשו בו את החודש, ותמיד של שחר היה קרב כמו בחול עם שיר של חול,

גמל, שאם הם קדושה אחת חל העירוב לשני הימים והפסיד את האלפים שבצד השני של העיר, ואם הם ב' קדושות לא הועיל העירוב ליום השני אלא הרי הוא כבני עירו, ואין לו אלא את האלפים אמות שבין העיר לעירובו שהוא מותר בהם ממה נפשך.

ל"ח: רשב"ג ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן

בן ברוקה סוברים שאם עירב ברגליו בראשון אינו מערב ברגליו בשני דכבר יצא בראשון, ואם נאכל עירובו בראשון יוצא בו בשני, דקדושה אחת הם. ויש גורסים וכן אמר רשב"ג וכו', דס"ל כרבי דשתי קדושות הם.

לרב הלכה דשתי קדושות הם.

הכנה דרבה - אף אם יו"ט ושבת הם שתי

קדושות, מ"מ ביצה שנולדה בזה אסורה בזה, כדאמר רבה "והיה ביום השישי והכינו" חול מכין לשבת וי"ט ואין שבת מכינה ליו"ט ואין יו"ט מכין לשבת. וביארו התוס' (ד"ה ואין) שמשמעות הכתוב דאיירי ביום שהיה יורד מן, ואיתא במדרש שלא היה יורד מן בשבתות וימים טובים, ולמ"ד שהיה יורד מן ביו"ט, לומדים מה' דהשישי, דמשמע שישי המבורר דהיינו חול. עוד כתבו התוס' (ד"ה משום) שאיסור הכנה הוא דאורייתא, ומה שאופים מיו"ט לשבת ע"י עירוב תבשילין, מפרש רבה הטעם הואיל ומקלעי ליה אורחים. ודעת ריצב"א שלא שייך הכנה אלא בביצה ועירוב שזה דבר חדש, אבל באפיה ובישול אין איסור הכנה כיון שאינם אלא תיקון בעלמא.

מתי חל העירוב, ודין עירוב בסעודה

הראויה מבעוד יום -

הא דיכול להחשיך בסוף היום הראשון (ביו"ט ושבת) ולערב בפת ליום השני, ואין אסור לרבה משום הכנה, משום דתחילת היום של שבת קונה עירוב ונמצאת שבת מכינה לעצמה.

ומ"מ בעינן סעודה הראויה מבעוד יום, ועל כן אין מערבים בלגין (-יין הנמצא בכלי טבול יום שאמר שתחול התרומה לכשתחשך). וכן א"א לערב ליום אחד למזרח ולשני למערב, שהרי אינו יכול להגיע לעירוב מבעוד יום, דאף שמותר ללכת את כל עירו אף במקום הרחוק יותר מאלפים אמה מעירובו כיון שהוא לן בה, אבל מחוץ לעיר אסור ללכת, וא"כ לא הוי סעודה הראויה מבעוד יום, ורק אם עירב בסוף אלף אמה ויש רק אלפים אמה בין ב' העירובין, שיכול להגיע לעירוב השני מהני.

ואם עירב בראשון ברגליו, מערב בשני ברגליו (אבל לא בפת, דאין מערבין בתחילה בפת, ואם עירב בפת בראשון מערב בפת בשני דווקא באותה הפת, אבל בפת אחרת אסור). ומ"מ כיון דשתי קדושות הם אסור לומר שביתתי במקומי, אלא ילך וישתוק, ואפי' לרבנן דפליגי ארבי יוחנן בן נורי וס"ל שאין חפצי הפקר קונים שביתה, היינו בישן, אבל בניעור שיכול לדבר מוזדו רבנן שקונה שביתה כאילו אמר שביתתי במקומי, אבל לרבי יוחנן בן נורי שהישן מחוץ לתחום קונה שביתה, אע"פ

בחדש זה נעסוק בעיקר דיני עירובי תחומין.

אסור לצאת מחוץ למקום שביתתו בשבת או ביום טוב יותר מאלפים אמה. י"א שמן התורה אסור לצאת חוץ ל"ב מיל, דכתיב "אל יצא איש ממקומו ביום השביעי", וי"א שהפסוק הנ"ל מדבר על הוצאת כלים מרשות לרשות, והאיסור הוא מדרבנן.

מקום השביתה נקבע בכניסת השבת, שבמקום שבו האדם נמצא שם היא שביתתו, ומשם יש לו ד' אמות (לחכמים (מ"ח). ד' אמות לכל צד, ולרבי יהודה ד' אמות בסך הכל, ובידו להחליט לאיזה צד הם יהיו), ומשם מותר לו ללכת לכל רוח אלפים אמה.

הדינים שיתבארו: האם יו"ט הסמוך לשבת, או בשני ימים טובים של ראש השנה, או ביו"ט ויו"ט שני של גלויות, נחשבים יום אחד לענין עירוב או ב' ימים, ונ"מ לערב לכל יום לצד אחר, ואם מספיק עירוב אחד לשני הימים. (ל"ח ל"ט). כמה יכול ללכת מי שיצא חוץ לתחומו. (מ"א: - מ"ה.). היכן ובאיזה צורה האדם קונה שביתה, ודין שביתה בכלים וכדומה של אדם או של הפקר או של נכרי. (מ"ב. מ"ה. - נ"א:).

עוד יבוארו (מ"ח מ"ט) כמה מדיני עירובי חצרות.

עירוב תחומין ביו"ט הסמוך לשבת

הרוצה ללכת מביתו בשבת או ביו"ט יותר מאלפים אמה לאחד מצידי עירו, צריך לקבוע שביתה בבין השמשות בסוף האלפים אמה, ע"י פת, או ע"י שהוא עצמו יהיה שם, ובאופן זה מותר לו ללכת ממקום שביתתו אלפים אמה לכל רוח.

ונחלקו תנאים האם יו"ט ושבת הסמוכים זה לזה נחשבים כשני ימים נפרדים, או שהם נחשבים כיום אחד ארוך, ונ"מ לדיני עירוב, וכדלהלן.

ל"ח. שיטת רבי אליעזר וכן סובר רבי, שיום

טוב ושבת הם שתי קדושות, ועל כן אפשר לערב לכל יום לרוח אחרת, דבכל בין השמשות נקנית השביתה ליום אחד, וכן אפשר לערב רק ליום אחד, ומ"מ אין לערב ביום טוב בשביל שבת, משום הכנה.

וכתבו התוס' (ד"ה ורבי אליעזר) ש"א שאסור לקנות שביתה מיו"ט לחבירו או לשבת, אף דלא שייך טעמא דהכנה, כיון שאסור לצאת ביו"ט מחוץ לתחום, אמנם איצטרין טעמא דהכנה לסוברים שמותר לקנות שביתה ביו"ט, וכן נ"מ בטעמא דהכנה לאסור לעשות עירובי חצרות ביו"ט, אמנם יתכן שיש מחלוקת אם שייך איסור הכנה בעירובי חצרות.

רבנן מספקא להו אם קדושה אחת הם או שתי קדושות, ועל כן א"א לערב אלא לרוח אחת, וא"א לערב רק ליום אחד, דשמא קדושה אחת היא, וגם לא מספיק לערב ביום הראשון בשביל השני דשמא שתי קדושות הם, אלא יליכו השליח בראשון כשהוא יו"ט וימתין שתחשך שיחול העירוב ויטלו שמא יאבד ויחזור, ובשני יחשיך עליו ויאכלו, וביו"ט שאחר שבת א"א לעשות כן, אלא ילך בשני לראות אם העירוב קיים ויחשיך עליו ואם רצה יאכלנו אח"כ, ואם העירוב נאכל ביום ראשון אינו מועיל ליום השני, דשמא הם ב' קדושות, ומ"מ אינו כבני עירו כמו שסובר ר"א, אלא הרי הוא חמר גמל. (תוד"ה אמרו). וכן לרבי יהודה אם נאכל עירובו בראשון הרי זה חמר

ובתמיד של בין הערבים היה אומר שיר "הסירותי מסבל שכמו", ואם באו עדים רק אח"כ תיקנו שיקדשו את החודש רק למחרת כדי לומר שיר הראוי ליו"ט, ומ"מ היו נוהגים קדושה גם בסוף היום הראשון. וסובר רבי יוסי שהרחוקים מבי"ד עושים ב' ימים לא מספק אלא שמא באו עדים מן המנחה ולמעלה שאז נוהגים קדושה בשניהם, וא"כ שני הימים קדושים.

והקשו התוס' (ד"ה א') שהרי לאחר חורבן בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי שיקבלו עדות החודש כל היום, ואמר רבה שלדבריו ביצה שנולדה בראשון מותרת בשני, וכי לא נחלקו אלא בזמן שבית המקדש קיים. ותירצו התוס' שדברי רבה נאמרו רק לבני ארץ ישראל ולא לבני בבל. עוד ביארו ששיטת נהרדעי שביצה מותרת כיון שלא חוששים שעברו את אלול סוברים שבבבל אף לפני החורבן ביצה מותרת, ד"ס' שכיון שברוב השנים אלול אינו מעובר הוו ב' קדושות, ורק במקום ב"ד אם עברו את אלול הוי קדושה אחת.

דעת רבי יוסי בשני ימים טובים של גלויות, ואיסור הנאה ביו"ט שני ממלאכה שעשה נכרי ביו"ט ראשון עבור ישראל-

איתא בבבלי'א 'וכן היה רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של גלויות'. רב ששת הבין בדבריו ששני הימים קדושים מספק וקדושה אחת היא, ולא אמרינן שאחד מהם חול ממה נפשך, ועל כן לא אכל צבי שנצוד ע"י נכרים בראשון ונשחט בשני, אמנם רב נחמן ורב חסדא אכלו מהצבי ולמדו בדברי רבי יוסי שכוונתו שרבי יוסי היה עושה איסור שני ימים טובים של גלויות כגון פסח עצרת וסוכות, שבגולה עושים ב' ימים מפני שאין יודעים אם ב"ד עיברו את החודש הקודם או לא, (אבל בראש השנה גם בירושלים היו עושים ב' ימים אם באו עדים מן המנחה ולמעלה), כשני ימים טובים של ראש השנה לרבנן דשרו. ורבה בר שמואל שנה ומודה רבי יוסי בשני ימים טובים של גלויות.

מ. לרב אשי הצבי הנ"ל לא ניצוד, אלא הובא באותו יום מחוץ לתחום, ורב נחמן ורב חסדא אכלו מפני שסברו שהבא בשביל ישראל מותר לישראל אחר, ורב ששת לא אכל כי סבר שהביאוהו לבית הריש גלותא לצורך כולם, וכתבו התוס' (ד"ה אדעתא) שהלכה כרב ששת. ורבא אסר לקנות לפת מהנכרים אע"פ שניכר שלא נתלשה בשבת והובאה לצורך הנכרים, (דאם נתלשה בשבת אסור אפי' בנתלשה עבור נכרים, משום דהוי מוקצה, ואפי' לר"ש אסור דדמי לגרוגרות וצימוקים, ומה שמצינו שהשוחט בשבת לא הוי מוקצה לר"ש, איירי ביושב ומצפה. תוד"ה הא), משום שהביאו יותר וודאי עשו זאת בשביל ישראל. והדס שקטפוהו נכרים ביו"ט בשביל ישראל, אסור למוצאי יו"ט בכדי שיעשו, ואפי' ביו"ט שני של גלויות, בין לשאינם בני תורה שיש לחוש שיבואו לזלזל ביו"ט שני, בין לבני תורה.

איסור הנאה ממלאכה שנעשתה ע"י נכרי- רש"י פוסק להלכה שמלאכה שנעשתה ע"י נכרי ביו"ט ראשון מותרת בתחילת יו"ט שני בכדי שיעשה, כיון שיום אחד הוא חול, וכל האיסור הוא כדי שלא יהנה ממלאכת יו"ט, ודלא כבה"ג דס"ל שמותר רק במוצאי יו"ט שני בכדי שיעשה. וכתבו התוס' (ד"ה א') שלדעת רש"י א"צ להמתין שיעור שילך ויצוד או יתלוש, אלא רק כשיעור הצידה או התלישה עצמם שזה רגע אחד, דבזה אינו נהנה ממלאכת יו"ט, ועוד כתבו שרש"י בפירות הנושרים או במלאכה שעשה הנכרי עבור עצמו א"צ להמתין בכדי שיעשה, (ובמבשל בשבת מותר בשוגג, משום דמילתא דלא שכיחא לא גזרו ביה רבנן). עוד כתבו התוס' שלשיטת רש"י בשבת ויו"ט גם לפי רש"י אסור בכל היום השני משום הכנה, כמו שביצה שנולדה בזה אסורה בזה, אלא שדבר שניצוד או נתלש אסור אפילו לא נעשה עבור ישראל, ובדבר שהוא מחוץ לתחום אסור רק

בהובא עבור ישראל. ובדעת בה"ג שצריך להמתין למוצאי יו"ט שני ביארו התוס' שהאיסור הוא שמא יאמר לנכרי לעשות מלאכה ביו"ט כדי שיוכל להנות ממנה מיד במוצאי יו"ט, וא"כ זה רק בדבר הנעשה בשביל ישראל, ולפי זה לכאורה יש להמתין בכדי שילך ויתלוש או יצוד, אא"כ נימא דכולי האי לא החמירו חכמים. אמנם לשיטת בה"ג בדבר שהובא מחוץ לתחום בשביל ישראל מותר ביו"ט שני.

הזכרת שני מועדים ביום אחד

בימי המועדים צריך להזכיר בתפילה מענין היום, ובשבת ויו"ט יש ברכה מיוחדת (אמצעית) על ענין היום, ובראש השנה מוסיפים ג' ברכות. הגמרא דנה האם ביום טוב וראש חודש מזכירים שיש ספק מהו היום האמיתי, וכשחלו שני מועדים ביום אחד - האם והיכן מזכירים את שני המועדים.

הזכרת ראש חודש בראש השנה, והזכרת הספק מהו היום האמיתי- לרבי זוסא בן הרכינס העובר לפני התיבה ביו"ט של ראש השנה אומר 'החליצנו ד' אלוקינו את יום ראש החודש הזה אם היום אם למחר', ולמחר אומר 'אם היום אם אמש', וכן היה עושה בכל ראש חודש. ולא הודו לו חכמים לעשות תנאי בראש השנה, ואף בשאר ראשי חדשים שיש ספק אם עיברו ב"ד את החודש שאין חשש שיבואו לזלזל בו, שהרי ראש חודש מותר במלאכה, אין עושים תנאי זה. שיטת רבי הונא שצריך להזכיר ראש חודש בראש השנה, כיון דחלוקין במוספין דכתיב "מלבד עולת החודש" לומר שמקריבים גם מוסף של ראש השנה וגם של ר"ה, ופליגי עליה, דכיון דסברי בית שמאי שכל הזכרה צריכה ברכה לעצמה ואמרו שבראש השנה שחל בשבת מתפלל עשר, מבואר שלא מוסיף הזכרת ראש חודש, וכן הלכה שאין מזכירים ראש חודש בראש השנה, דזכרון אחד והיינו אמירת את יום הזכרון הזה (דכתיב "זכרון תרועה" ועל ר"ח כתיב "והיו לכם זכרון") עולה לשניהם. וכתבו התוס' (ד"ה זכרון) שנחלקו הפוסקים אם צריך להזכיר פסוקי מוסף של ראש השנה, או שא"צ להזכיר ואם בא להזכיר מזכיר גם של ר"ח.

מ: ב' הזכרות בברכה אחת- ראש השנה שחל בשבת, לבית הלל מתפלל ט' ברכות (-ג' ראשונות ג' אחרונות מלכיות וזכרונות ושופרות), וברכת מלכיות כולל שבת יחד עם יו"ט וחותרם 'מקדש השבת וישראל ויום הזכרון', וכן הלכה, ולבית שמאי מוסיף עוד ברכה לשבת, ויום טוב מזכיר בברכת המלכיות. ושבת שחלה בראש חודש או בחול המועד, בערבית שחרית ומנחה לבית שמאי מתפלל שמונה, ולבית הלל מתפלל שבע ואומר מקדש השבת וישראל וראשי חדשים, ואם לא אמר מחזירין אותו, ואומר יעלה ויבוא בעבודה וכן הלכה, ולר"א בהודאה, ולרשב"ג ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה כל היכא שמתפלל ז' ברכות כוללה בשל שבת באמצע הברכה, ומתחיל בשל שבת ותתן לנו את יום המנוח הזה, ומסיים בשל שבת מקדש השבת, ובמוסף לכו"ע כוללה בשל שבת באמצע הברכה.

שהחיינו בראש השנה וזוה"כ- כתיב 'תן חלק לשבעה וגם לשמונה', אלו שבעה ימי הפסח ושמונה ימי החג, "וגם" לרבות עצרת ראש השנה ויום הכיפורים. יש מפרשים שיזכיר בהם 'מקדש ישראל והזמנים', אבל אינו חייב לברך שהחיינו (אבל רשות איכא, כמו שאפשר לברך שהחיינו בדלעת חדשה). ואיכא דאמרי שיברך בהם שהחיינו (שאם לא בירך ביום הראשון מברך בימים האחרים), ואף אם ברכת שהחיינו טעונה

כוס (ודלא כרב נחמן שסבר שאפשר לברכה אפילו בשוק) צ"ל דאיירי שהזדמן לו כוס. והמברך שהחיינו ביום הכיפורים אינו יכול לשתות יין מדינא דהמברך צריך שיטעום, כי מקבל קדושת היום בברכת הזמן, ואינו יכול לתת לתינוק כדי שלא יהיה גנאי לברכת הגפן שאינו שותה לאלתר, דילמא אתי למיסרך ולשתות ביום הכיפורים אחר שיגדיל, (וכתבו התוס' (ד"ה דלמא) שרק בדבר קבוע חוששים לזה, אבל אם אירע ברית מילה בתשעה באב או ביוה"כ אפשר לתת לקטן, ומעשה שהיתה חופה ב'י' טבת ונתנו לקטן לשתות). והלכתא שמברך שהחיינו בראש השנה ויום הכיפורים, וברכה זו אינה טעונה כוס. (וי"מ שהפסוק הנ"ל קאי על ז' ימי בראשית שמתוכם נבחרה שבת וח' ימי מילה שמתוכם נבחר היום השמיני).

מ"א. תענית בערב שבת- לרבן גמליאל כשמתענים בערב שבת אין משלימים, (וכן בראש חודש חנוכה ופורים אין גוזרים תענית, ואם התחילו להתענות כ' או ל' יום ונכנסו בהם ימי חנוכה או ר"ח אין מפסיקים, ומ"מ אין משלימים להתענות כל היום, ולחכמים משלימים, וי"א שמפסיקים. תוד"ה מודה), ואם חל תשעה באב בערב שבת, מביאים לו כביצה ואוכל, כדי שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה (דאף שאם תשעה באב חל באחד בשבת מפסיק מבעוד יום ומקבל עליו תענית כשגמר לאכול אע"פ שזה שבת, ואף שבין השמשות של תשעה באב מותר, מ"מ מפסיק מבעוד יום מפני שא"א לכיון מתי מתחיל הלילה, אי נמי ס"ל כרבי יוסי שבין השמשות כהרף עין וא"א לעמוד עליו. תוד"ה א'), ואין חילוק בין להכנס לשבת מעונה לבין לצאת מעונה, ושאיני התם שאכל ושתה כל היום. ואם תשעה באב או ערב תשעה באב חל להיות בשבת, אוכל אפי' כסעודת שלמה בשעתו בזמן שהיה מלך, אע"פ שאם חל בחול לא יאכל שני תבשילין ולא יאכל בשר ולא ישתה יין), וכן עשה ר"ע, אבל לרבי יוסי מתענים ומשלימים, וכן פסק עולא, ובדורו של ר"ג עשו כר"ג, ולאחר פטירתו בא רבי יהושע לבטל את דבריו ולא הניחו רבי יוחנן בן נורי לעשות כך, (ומ"מ בני סנאב (בתוד"ה מבני גרסו סנאה) בן בנימין שהיה קרבן עצים שלהם ב' אב, היו משלימים תענית ט' באב, דשאני יו"ט של דבריהם שמותר להתענות בו תענית שעות, אבל שבת שאסור להתענות בו קצת לשום תענית אסור גם להשלים תענית של ערב שבת כי הוא מתענה קצת בשבת, (וכתבו התוס' (ד"ה שאני) שדברי הגמ' הם לענין תענית חובה, אבל תעניות רשות אין מתענים בין לפנייהם בין אחרייהם). אבל אם תשעה באב נדחה ליום ראשון היו מתענים ולא משלימים, מפני שזה היו"ט עצמו שלהם), והלכה שמתענה ומשלים (ודעת התוס' (ד"ה והלכתא) שאין חובה להשלים, ורק מותר להשלים), וכן עשו בדורו של רבי יוסי שהיה אחרי ר"ג.

מי שהוציא אוהו

מ"א: ג' דברים מעבירים את האדם על דעתו ודעת קונו- עכו"ם רוח רעה ודקדוקי עניות, ונ"מ שיבקש רחמים שלא יארעו לו. וכשפים שמכחישים פמליא של מעלה זה בכלל רוח רעה. ומה שהיצר הרע לפעמים מתגבר על האדם ואינו יכול לכופו אינו בכלל הנ"ל, דאדם יכול להזהר שלא יגיע למצב כזה. תוד"ה מי.

ג' אין רואים פני גיהנום דקדוקי עניות חולי מעיים והרשות (-מי שיש לו נושים. רש"י. ור"ח מפרש עול מלכות), ונ"מ לקבלם מאהבה מפני שהם מכפרים עליו. וי"א אף אשה רעה כשכתובתה מרובה או שיש לו בנים ממנה ואינו יכול לגרשה.

ג' מתים כשהם מדברים חולי מעיים חיה והדרוקן ונ"מ להכין להם תכריכים.

כמה יכול ללכת מי שיצא מתחומו

כל אדם מותר ללכת אלפים אמה לכל רוח ממקום ששבת שם בבין השמשות, ואסור לו לצאת חוץ לאלפים אמה, ואם יצא אין לו שם אלא ד' אמות, והגמ' מבארת מה הדין כשיצא וחזר לתחומו הראשון, או כשהוא נמצא מחוץ לתחומו במקום המוקף מחיצות.

מי שיצא חוץ לתחום מדעתו, או אפילו אם הוציא אוהו נכרים או רוח רעה (-שנכנס בו שד ונטרפה דעתו ויצא ואח"כ נשתפה), אין לו אלא ד' אמות. ואם חזר לתוך תחומו, אם יצא לדעת, אפילו אם החזירוהו נכרים אין לו אלא ד' אמות, ואם הוציא אוהו נכרים, אם חזר לדעת אין לו אלא ד' אמות, ואם גם החזרה היתה ע"י נכרים דינו כאילו לא יצא.

ואם הוצרך לנקבו כשהוא מחוץ לתחום, רשאי לצאת מד' אמותיו, דגדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה והיינו לאו ד"לא תסור" ותחומין נמי דרבנן. ואם הוא פיקח חוזר לתחומו, ודינו כאילו לא יצא כיון שנכנס ברשות, ולא גרע מהחזירוהו.

מ"ב. פירות שיצאו חוץ לתחום, לת"ק בשוגג

יאכלו ע"י מי שעירב לאותו צד, או אם יש עיר אחרת הסמוכה לשם, ובמזיד לא יאכלו, ואם חזרו למקומם אפי' במזיד יאכלו במקומם אם זה שבת, ואם זה יו"ט כל העיר כד' אמות ויש להם אלפים אמה לכל רוח. (ואע"פ שדבר שהובא מחוץ לתחום אסור למי שנשתלח עבודו, שם הדבר נמצא מחוץ לתחומו, וכאן הפירות חזרו לתחומם. ולא דמי למבשל בשבת במזיד שאסור לאכול מה שבישל, דהתם איכא איסור דאורייתא. תוד"ה לא). ולרבי נחמיה כשלא חזרו לא יאכלו אפילו בשוגג ולא משום דקנסו שוגג אטו מזיד, שהרי בחזרו לא קנסו, אלא שמא יוציאים מחוץ לד' אמות. (תוד"ה מכלל), ואם חזרו במזיד לא יאכלו לשום אדם, (דאף שדבר שהובא מחוץ לתחום בשביל ישראל מותר לישראל אחר, שאני הכא שנעשה איסור ע"י ישראל. תוד"ה במזיד), אבל בשוגג יאכלו. וכתבו התוס' (ד"ה מכלל) דהלכה כת"ק.

היה מהלך ואינו יודע תחום שבת, מהלך אלפים פסיעות בינוניות, דסתם פסיעה היא אמה.

האם מחיצות שנעשו בשבת מרחיבים את התחום, ודין טלטול במקום המוקף מחיצות כשרק חלקו בתוך התחום-

שבת בבקעה שדינו שיש לו אלפים אמה לכל רוח, והקיפוח נכרים מחיצות בשבת לשם דירה, (דאי לאו הכי אין המחיצות מתירות טלטול במקום שהוא יותר מבית סאתים), לשמואל מותר ללכת בה אלפים אמה דאין הקף מחיצות נחשב כד' אמות אלא כששבת באויר מחיצות מבעוד יום, (ואפילו לר"ג דס"ל שאם נכרים הוציא אוהו ונתנוהו בדיר או סהר מותר ללכת בכל ההקף, התם כיון שאין לו אלא ד' אמות, הקילו חכמים שכל ההקף כד' אמות, משא"כ במי שקנה שבייתה ויש לו אלפים אמה. רש"י. והתוס' (ד"ה ונכרים) הביאו מהירושלמי שרק לרבי יהושע אסור אבל לרבן גמליאל מותר), ומותר לטלטל בכל הקף המחיצות

אפילו במקום שאינו יכול ללכת ע"י זריקה, ובתוך אלפים, לרש"י מטלטל כדרכו, שהרי זה מוקף מחיצות, ולתוס' (ד"ה ומטלטל) אינו מטלטל אלא ע"י זריקה, דלענין טלטול כי אורחיה נפרצה למקום האסור לה. ולרב הונא וחייא בר רב אינו מטלטל אפילו ע"י זריקה אלא בד' אמות שלו, כמו קודם הקפת המחיצות, ואינו מטלטל מחוץ לאלפים ע"י זריקה, שמא ימשך אחר חפציו, וממילא אף בתוך אלפים אסור, דהוי כמחיצה שנפרצה במלואה למקום האסור לה. וכתבו התוס' (מ"ב: ד"ה לא) שלפי דברי הגמ' שם לא אסר רב הונא אלא טלטול כדרכו, או טלטול ע"י זריקה לצד חוץ, אבל מותר לטלטל בכל הבקעה ע"י משיכה.

מ"ב: וכן נחלקו בהיה מודד וכלתה מידתו

בחצי העיר דלענין תחומין אין העיר כד' אמות כיון שלא שבת בה, ואיירי שהעיר מעורבת, אי נמי ביו"ט, שלשמואל יכול לטלטל ע"י זריקה מחוץ לתחומו, ולרב הונא יכול לטלטל חפצים שנמצאים מחוץ לאלפים אמה להביאם אליו ע"י משיכה שבה אין חוששים שמא ימשך מחוץ לאלפים, דעד שהוא מכניסם לתחומו אינם חפציו, ואח"כ הם בתוך התחום. רש"י. והתוס' (ד"ה לא) מבארים שרק כשמוציא מתחומו יש חשש שימשך החוצה, משא"כ כשמכניס לתחומו. אבל ע"י זריקה אסור. רש"י לא גורס את ההתר לטלטל ע"י משיכה.

ואם **כלתה מידתו בחצי הצר** לרב הונא מותר בחצי שבתוך התחום ואין חוששים שמא יבוא לטלטל בכולה. רש"י מבאר שההיתר נאמר לגבי הילוך. ובהמשך מובאת ברש"י גירסא שההיתר הוא לענין טלטול בחצי שבתוך תחומו, ואין לאסור מצד שהיא פרוצה למקום האסור בטלטול, כיון שכבר מבעוד יום כל החצר כד' אמות לענין מי שהחצר בתוך תחומו, (ומ"מ מחוץ לתחומו אסור שמא ימשך), אבל בבקעה שהוקפה בשבת שההיקף אינו מתיר טלטול לשום אדם, זה נחשב נפרץ למקום האסור.

ואם **כלתה מידתו על שפת תקרה** והבית הוא מחוץ לתחום, והבית נפרץ לחצר ולא למקום האסור, מותר לטלטל בכל הבית ע"י זריקה אע"פ שאסור להכנס לבית ברגליו, ולא גזרינן שמא ימשך, הואיל ותקרת הבית חובטת – נראית כיוורת וסותמת, ויש לו היכר שאסור לצאת לשם.

הוליכוהו נכרים לעיר או לדיר או סהר מחוץ לתחומו, לרבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה מותר לו ללכת בכל הקף המחיצות, דמקום המוקף מחיצות הרי הוא כד' אמות, ולרבי יהושע ור"ע אין לו אלא ד' אמות. הגמ' אומרת שאין הכרח שנחלקו אם גזרו שמא גם אם יניחוהו בבקעה יצא חוץ לד' אמות או לא, וא"כ מחלוקת רב נחמן ורב הונא תלויה במחלוקת זו, ד"ל שר"ג וראב"ע מודים שגוזרים לאסור טלטול במקום שאינו יכול להלך שמא ימשך אחר חפציו, אבל אין גוזרים לאסור מקום מוקף מחיצות שמא יבוא ללכת במקום אחר שאינו מוקף מחיצות, ורבי יהושע ור"ע מודים שלא גוזרים טלטול אטו הילוך, ומה שאסור ללכת בדיר או בסהר הטעם הוא משום שלא שבת באויר מחיצות מבעוד יום.

וכן נחלקו בספינה המהלכת בים, אם מותר להלך את כולה.

לרב הלכה כר"ג בדיר סהר וספינה, ולשמואל רק בספינה הלכה כר"ג, והטעם המיוחד בספינה, לרב זירא הואיל והספינה מהלכת ומזיזה אותו מחוץ לד' אמות, ונמצא שכשעוקר את רגלו לפני שמניחה

הספינה מוציאה אותו בעל כרחו מחוץ לד' אמות שהיה לד' אמות אחרות, והוי כהוציא אוהו נכרים שנותנים לו ד' אמות, וכן בכל פסיעה. וי"מ שבספינה מהלכת לא שייך תורת ד' אמות כיון שהספינה מהלכת בכל שעה יותר מד' אמות בכל תוזה. וי"מ שכשהספינה הולכת לצד אחד מותר ללכת לצד ההפוך, ורש"י מקשה שבמשנה משמע שאין חילוק לאיזה צד הוא הולך. אבל אין להתיר בגלל מחיצות הספינה, כיון שהם נעשים כדי להבריח מים ואינם נחשבות מחיצה לעשות את כל הספינה כד' אמות. וכתבו התוס' (ד"ה האי) שלפי זה ר"ע ורבי יהושע לא הלכו בה לפי שיטתם מעיקר הדין, אי נמי סובר רבי זירא שאין תחומין למעלה מעשרה, והם החמירו שמא תהלך ברקק.

ולרבה במהלכת לכו"ע מותר (וכן משמע מלשון המשנה), ור"ג מתיר אפילו באינה מהלכת משום ששבת באויר המחיצות מבעוד יום, אמנם אם אין לספינה דפנות או בקופץ מספינה לספינה אסור לפי רבה באינה מהלכת (תוד"ה כי), ור"ע ורבי יהושע לא הלכו בספינה אע"פ שהיתה מהלכת, מפני שרצו להחמיר על עצמם, דשמא תעמוד הספינה. וכתבו התוס' (שם) דהא דאמר שמואל לקמן צ. שאסור לטלטל בספינה משום שהמחיצות עשויות להבריח מים, זה רק במחיצות יותר מבית סאתים, דהמחיצות עשויות להבריח מים ולא לדירה, אבל בפחות מבית סאתים מותר. אי נמי שמואל חזר בו כדאמרין התם.

מ"ג. הפלגה בספינה ונסיעה בקרון בשבת- שיטת

רשב"ם להלכה שמוותר להכנס לספינה בערב שבת מבעוד יום, אע"פ שהספינה הולכת מחוץ לתחום בשבת, דספינה ממילא אזלא ואיהו לא עביד מידי, (ורק לבית שמאי אסור להפליג בספינה ג' ימים לפני שבת), וכל הספינה נחשבת כד' אמות, אמנם אסור לצאת מחוץ לספינה, ובשבת עצמה ג"כ מותר להכנס, אך אין לו אלא ד' אמות כיון שלא שבת באויר מחיצות, ובית הלל אסור להכנס בשבת משום דדמי לאמירה לנכרי שבות. אמנם שיטת התוס' שאסור להפליג בספינה בשבת, גזירה שמא יעשה חבית של שייטים, או שמא ינהיג את הספינה והוי כמוליכה ד' אמות בכרמלית, ואף מי שמדליק נרות בספינה ואוכל שם, אסור לו להפליג בשבת. וגם מה שפסק רשב"ם שהנכנס לספינה בשבת אין לו אלא ד' אמות, כתבו התוס' שהלכה כר"ג אפילו בדיר וסהר וכשיטת רב. עוד רצה רשב"ם להתיר להכנס בשבת לקרון שנכרי מנהיגו, וחזר בו ואסר שמא יפגעו בו ליסטים או שישכח ויירד ואין לו אלא ד' אמות, ושיטת ר"י שלקרון אסור להכנס אפילו בע"ש, כיון שהוא יכול לרדת, (אמנם בספינה מותר אפילו אם נזדמנה לו יבשה, דלא פלוג רבנן), ואם בהמה מנהיגה את הקרון פשיטא שאסור, דאסור להשתמש בבעלי חיים שמא יחתוך זמורה. תוד"ה הלכה.

תחומין למעלה מעשרה

הגמ' דנה האם דיני תחומין שייכים במקום הגבוה י' טפחים מהקרקע, או לא (שהרי מצינו שרשות הרבים וכרמלית אינם אלא עד גובה עשרה), ונ"מ האם מותר לצאת מחוץ לתחום למעלה מעשרה, וכן אם הנמצא למעלה מעשרה קנה שבייתה, וכדלהלן.

עמוד גבוה י' ורחב ד' יש על גביו איסור תחומין, ואם חלקו מחוץ לתחום אסור לצאת עליו מחוץ לתחום דארעא סמיכתא היא והילוך מעליא הוא.

עמוד שאינו רחב ד' דלא ניחא תשמישיתה, או היכא דאזיל בקפיצה ע"י שם, או בספינה המהלכת במקום שהים עמוק י' וסתם ספינה מהלכת למעלה מ' טפחים, הגמ' מסתפקת אם יש בזה איסור תחומין. והמעשה שבאו מפלנדרסין והמעשה שלא נכנסו לנמל עד שחשכה ונחלקו אם יש בזה איסור תחומין, י"ל שהיתה הספינה ברקק פחות מ'. וההלכות שנאמרו בשבת בבוקר לפני רב חסדא בסורא, ובערב נאמרו לפני רבא בפומבדיתא, אם יש תחומין למעלה מעשרה לא אליהו אמרם אלא שד.

מ"ג: האומר הרני נזיר ביום שבו דוד בא מותר לשתות יין בשבתות ויו"ט, אבל בשאר ימי החול אסור. טעם ההתר בשבת הוא כיון דכתיב "הנה אנוכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ד' " והיינו ביאת בן דוד, ואין אליהו בא בערבי שבתות ויו"ט מפני הטורח שמניחים צרכי שבת והולכים לקבל פניו. אבל בשאר ימי החול אע"פ שלא שמענו שאליהו בא אסור, דשמא אתמול בא אליהו לבית דין הגדול. ובערב שבת ויו"ט אסור, דרק אליהו אינו בא בהם אבל משיח יכול לבוא בהם, דכיון דאתי משיחא הכל עבדים הם לישראל והעבדים יטרחו בשבילם. וממה שביום ראשון אסור אין ראייה שאין תחומין למעלה מעשרה לקולא, (דאין לומר שיבוא ערב שבת ויבשר בשבת, דקרא משמע שביום שבת יבשר. תוד"ה דלא). דדילמא מספקא ליה לתנא אם יש תחומין למעלה מ'ו, והולכים לחומרא. ומה שמותר בשבת ויו"ט דווקא כשנדר באותו היום, אבל אחר כך אסור כל הימים, שכיון שחלה הנזירות תו לא פקעה. והקשו התוס' (ד"ה ואסור) א"כ למה מותר לכל כהן לשתות יין ולא חוששים שיבוא המשיח ולא יוכל לעבוד עבודה. ותיירצו דאפשר בכהן אחר או שישן מעט. ור"ת מפרש שכוננת הנזירות היא על יום שבו דוד יכול לבוא, ולפי זה קושיית הגמ' בחול נמי תשתרי היא לפי המסקנה שהנדר חל מאותו יום ואילך, דלפי זה צריך שאותו יום יוכל לבוא, וכיון שאליהו לא בא אינו יכול לבוא היום.

מדידות שונות - רבן גמליאל היתה לו שפופרת שהיה רואה בה עד אלפים אמה (- שככל שהשפופרת ארוכה יותר רואים בה למרחק קצר יותר, ושלו היתה מתוקנת לראות עד אלפים אמה), ולפי זה ידע רבן גמליאל אם היו בתוך התחום מבעוד יום, ואף לר"מ שמי שהלך לישון ומצא עצמו סמוך לעיר אסור להכנס לעיר אם לא היתה כוננתו לכך, במעשה דרבן גמליאל כוננתם היתה לשבות בעיר והיו סומכים על השפופרת של ר"ג. (תוד"ה מותרין). וכן אפשר למדוד עומקו של גיא ע"י שפופרת ע"י שיבדוק לאיזה מרחק הוא רואה בה ביבשה ואח"כ יביט בה למדרון. וגובהו של דקל אפשר למדוד ע"י מדידת צל הדקל לעומת הצל של האדם עצמו. והרוצה שחיה רעה לא תחסה בצל קבר ותריח את המת ותחטטנו, יבדוק ע"י קנה היכן יש צל בשעה רביעית שאז מתחיל להתחמם והצל צונן ונת, ויעשה את הקבר משופע באופן שלא יהיה צל, ואף שאח"כ יהיה צל, החיה כבר מצאה מקום אחר, אי נמי אח"כ חם גם בצל.

כניסה לתוך התחום ע"י מחיצה של בני אדם - נחמיה בריה דר' חנילאי משכיה שמעתתיה ויצא חוץ לתחום, שאל רב חסדא מה לעשות, והתיר לו רב נחמן לעשות לו מחיצה של בני אדם להכניסו, ולא הסתפק רב חסדא אם הלכה כר"ג שהנכנס בהיתר מותר בכל התחום או אין הלכה כמותו, שהרי רב אמר שהלכה כר"ג, אלא לא היו מספיק אנשים עד התחום ממש, ומספקא ליה אם כשנמצא בתוך ב' אמות לתחום יכול להכנס וללכת בכל התחום כר"א או שאסור.

וכתבו התוס' (ד"ה או) שאף לרבנן שמי שיצא חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס, אע"פ שד' אמות שלו נכנסים לתחום, היכא שנכנס ע"י מחיצה של בני אדם יכול להכנס, דבמחיצה של בני אדם הרי יצא מד' אמות שלו, וכיון שהוא בתוך תחומו אין נותנים לו ד' אמות חדשות אלא חוזר לתחומו, אבל בנכנס ע"י ד' אמות שלו ולא יצא מהם, נשאר לו דין ד' אמות.

מ"ד: ומחיצה זו של בני אדם איירי כשאנשים יודעים שהם מחיצה, שהרי אין עושים אוהל עראי בתחילה ביו"ט וק"ו בשבת. ומה שנחלקו ר"א ורבנן בפקק החלון כשאינו קשור ותלוי אם פוקקים בו, שר"א אסור משום דדמי לבונה בכך שמוסיף על סתימת הבית, ורבנן מתיירים, זה רק אם מותר להוסיף על אוהל עראי (וזה עראי שהרי חוזר ופותחו), אבל לעשות בתחילה אסור לכו"ע. והתוס' (ד"ה פקק) מביאים מחלוקת אם אסור אהל עראי זה רק בתקרה ולא בצדדים, או שמחיצה המועילה להתיר אסורה גם בצדדים. וכן אין לעשות מחיצה של בני אדם בשתי שבתות, דהוי כמו לדעת, ומטעם זה גם כשאין לו מספיק בני אדם אסור להעבירם ממקום אחד למקום נוסף. תוד"ה אילימא.

איתא בברייתא לא יעשה אדם את חבריו דופן לסוכה כדי שיאכל וישתה וישן, ולא יזקוף את המיטה כדי שלא תפול חמוה על המת או האוכלים אע"פ שאינו נראה כבנין אלא כמי שבא לפנות מקום בסוכה, ומאידיך תניא שמותר לעשות כן, והיינו כדאיתא בשבת מ"ג: שבאים בני אדם ויושבים בצידו וכו', שזה נעשה לצורך האדם. ור"י מפרש דהכא הוי בשביל החי, כיון שאם המת יסריח יצטרכו לצאת מהסוכה. (תוד"ה כד). הגמ' מבארת ששתי הברייתות כרבנן שאסור לעשות אהל עראי בתחילה אבל מותר להוסיף על אוהל עראי, וכלים בדופן שלישית אסור דשני דפנות אינם קרוים אהל וע"י הדופן השלישית נעשה אהל, ומודו רבנן שאסור לעשות אהל עראי בתחילה, וברביעית מותר דלרבנן מותר להוסיף על אהל עראי, וכן משמע מדקתני נפל דופנה דמשמע דופן שהסוכה ניתרת בה. ואדם מדעת אסור בדופן השלישית שלא מדעת מותר דאין דרך בנין בכך, משא"כ כלים שזה דרך בנין.

עשאה לבהמה דופן לסוכה ר"מ פוסל שמא תברח, ורבי יהודה מכשיר, אבל אדם שיש בו דעת לעמוד וכלים שאינם זזים ממקומם כשרים אף לר"מ. וכתבו התוס' (ד"ה דאי) שלמסקנת הגמ' סוכה כ"ד אין טעמו של ר"מ משום שמא תברח, ולפי זה גם באדם ר"מ פוסל.

כמה יכול ללכת היוצא מתחומו ברשות ודין הבלעת תחומין

חכמים תיקנו שמי שיוצא מחוץ לתחום ברשות, כגון לעדות החודש או לצורך פיקוח נפש, יש לו ממקומו אלפים אמה לכל רוח. הגמ' דנה מה הדין אם חלק מהאלפים אמה החדשים נכנסים לתוך האלפים אמה שהיו לו בעירו, האם הוא יכול לחזור לעירו, משום דע"י הבלעת תחומין הוי כתחום אחד, או לא. והגמ' מביאה נ"מ נוספות בדין הבלעת תחומין.

תחומין למי שמותר לו לצאת מתחומו-

מ"ד: היוצא ברשות מחוץ לאלפים אמה, כגון לעדות החודש או להציל מן הגייס ומן הנהר או חכמה הבאה ליילד, ואמרו לו שכבר אין צורך ביציאתו, יש לו אלפים אמה לכל רוח ממקום שנאמר לו.

עוד איתא במתני' שאם היה בתוך התחום כאילו לא יצא, לרבה איירי שלא התרחק מהעיר אלפים אמה, שנשאר לו תחום ביתו, וקמ"ל שאף שעקר לצאת הוא נשאר בתחומו הראשון ולא אמרינן שרבנן נתנו לכל היוצא ברשות אלפים אמה ממקום שנאמר לו. ולרב שימי בר חייה איירי שיצא מתחומו אלא שהתחום החדש מובלע בתוך

התחום הישן, והדין שיכול לחזור לביתו ומשם יש לו אלפים אמה כאילו לא יצא. ומחלוקתם היא האם הבלעת תחומין מילתא וכיון ששני התחומים מובלעים זה בזה הוו כתחום אחד וכאילו לא יצא מתחומו דמי, או לא, ואי הבלעת תחומין לאו מילתא, היוצא מתחומו וחזר לצורך בית הכסא אינו חוזר לתחומו הראשון. (ולתוס' לא דמי, דבבית הכסא הרי נותנים לו ד' אמות חדשות, וממילא יכול לקנות את תחומו הראשון, משא"כ היכא שקנה כבר תחום אחר). וי"מ שגם לרבה איירי ביצא כבר מתחומו, אלא דס"ל שיש לו רק את תחום ביתו, ולרב שימי קנה שביתה במקום שנאמר לו וגם נשאר לו תחום ביתו, ושייך שיהיה לו עד קרוב לח' אלפים אמה, ונחלקו אם ע"י הבלעת תחומין הוי כחד תחומא או לא.

אביי מוכיח שהבלעת תחומין מילתא ממה שלר"א אם יצא ב' אמות מחוץ לתחום יכול להכנס אבל בשלש אמות אסור, דס"ל לר"א שד' אמות שיש לכל אדם היינו ב' אמות לכל צד, ואף רבנן מודו שיכנס ביוצא לדבר מצוה. רש"י אומר שלפי הי"מ לא מובן מה הראיה, שהרי אין מי שאוסר עליו להכנס, (ורבנן אוסרים. תוס'). והם מפרשים שאם היכא שהתחומין לא מובלעים אלא צמודים זה לזה הוא יכול להכנס, שמע מינה הבלעה דבר גדול הוא, וממילא היכא שהם מובלעים ממש הוי תחום אחד.

הבלעת תחומין במערה גדולה - מערה שתוכה ד' אלפים אמה, ועל גגה פחות מד' אלפים אמה, ויש לה ב' פתחים בשתי הצדדים, מותר ללכת מפתח לפתח, כיון שמכל פתח יש לו אלפים אמה וב' התחומין מובלעים זה בזה, דאילו גג המערה היה ד' אלפים אמה היה אסור לו לעבור באמצע מתחום לתחום. רבה אומר שמזה אין ראייה להבלעת תחומין, כיון ששבת באויר מחיצות מבעוד יום ושני התחומין הם מכח אותה שביתה, אבל היכא שכל תחום ניתן לו בזמן אחר, אין לו אלא את התחום השני. ולי"מ כיון שלא שבת באויר מחיצות השביתה השניה אין לו אלא תחום אחד, ואם התחום הראשון מובלע בתחומו השני, אין לו אלא תחומו הראשון ומותר לו רק ללכת לתחומו הראשון, ואם אינו מובלע אין לו אלא את התחום השני.

מ"ה: איתא במתני' שכל היוצאים להציל חוזרים למקומם. הגמ' מבארת שאין הכונה שמותר לחזור יותר מאלפים אמה, אלא הכונה שמותרים להחזיר עמהם את הכלי זיין שלהם, שמא יקחו האויבים את הכלי זיין להלחם בהם. ורב נחמן בר יצחק מפרש שאם נצחו האומות את ישראל מותרים ישראל לחזור למקומם אף יותר מאלפים אמה, אבל אם ישראל נצחו יש להם אלפים אמה לכל רוח.

נכרים שצרו על עיירות של ישראל, אם באו על עסקי ממון אין יוצאים בכלי זיין ואין מחללים את השבת, ואם באו על עסקי נפשות מותר, ואם היא עיר הסמוכה לספר (כמו נהרדעא שמצד אחד היו גוים ומצד שני היו בני גולה), מחללים אפי' על עסקי תבן וקש, שמא ילכדו ומשם תהא הארץ נוחה להכבש לפנייהם. ודוד הלך להושיע את קעילה מיד הפלישתים אף שהפלישתים לא באו אלא על עסקי תבן וקש, מפני שהיתה עיר הסמוכה לספר, והא דכתיב "וישאל דוד בד' לאמר האלך והכיתי בפלישתים האלה, ויאמר לו ד' לך והכית בפלישתים והושעת את קעילה", לא שאל אם מותר ללכת בשבת, שהרי בית דינו של שמואל הרמתי קיים ולא היה שואל באורים ותומים דבר של איסור והיתר, אלא שאל אם יצליח, ואמר לו

הקב"ה שהוא 'צליח'. וכתבו התוס' (ד"ה א) שלפי זה אין ראייה שזה היה בשבת, אמנם מדקרי ליה 'נלחמים' ודוד מסר נפשו עליה, ש"מ דמחללים עליה את השבת.

קניית שביתה בלא כוונה ובכלים

הגומר בדעתו לקנות שביתה במקום שבו הוא נמצא קנה. ומי שנמצא בדרך הקילו בו שהוא יכול לקבוע שביתה במקום הנמצא בתוך אלפים אמה שלו. הגמרא דנה מה הדין באופן שלא היה בדעתו לקנות שביתה, אבל אנו תולים שדעתו לקנות שביתה, האם והיכן הוא קנה שביתה. כמו כן מבארת הגמ' מה דין תחומין בחפצי הפקר, ובמי גשמים ובורות.

מי שישב בדרך לנוח, ולא ידע שהוא סמוך לעיר, וחשכה לו, ועמד וראה שהוא סמוך לעיר, לר"מ יש לו אלפים אמה ממקומו, ולרבי יהודה הרי הוא כאנשי העיר.

קנין שביתה בישן ובחפצי הפקר - מי שישן בדרך, לרבי יוחנן בן נורי קנה שביתה במקומו ויש לו משם אלפים אמה לכל רוח, וד"ס' דחפצי הפקר קונים שביתה במקומם ומותר לטלטל משם אלפים אמה לכל רוח, ואין אדם יכול לטלטל יותר אפילו אם הוא עירב לצד מסוים, ולא דווקא באדם. ולחכמים ישן לא קנה שביתה במקומו כיון שאינו מתכוין לקנות שביתה, אלא יש לו ד' אמות לכל רוח, דאין חפצי הפקר קונים שביתה (אמנם כתבו התוס' (ד"ה להודיעך) שאף שלישי אין אלא ד' אמות, הכלים הם כרגלי המוצאם ויכול להולכים עימו למקום עירובו), ואפילו אדם לא קנה שביתה, ואין אומרים שכיון שניעור קנה שביתה אף ישן קנה שביתה. לר"א יש לו ב' אמות לכל רוח, ולר"י יש לו ד' אמות ויכול לברור לו איזה צד שרוצה, ואחר שביירר אינו יכול לחזור בו. **ולהלכה** (מ"ו). בישן קנה שביתה במקומו כר"י בן נורי (אף שהוא יחיד כנגד רבים), ובחפצי הפקר הרי הם כרגלי האדם כרבנן, דהלכה כדברי המימקל בעירוב. ולא הוי תרי קולי דסתרי אהדי, דקיימא לן כרבנן שאין חפצי הפקר קונים שביתה, וישן קנה שביתה כיון שניעור קונה שביתה. תוד"ה קמ"ל.

טלטול ממקום של אחד למקום של

אחר - שני בני אדם שמקצת אמותיו של זה מובלעות בתוך אמותיו של זה, מותר לשניהם להביא אוכל למקום המובלע, ובלבד שלא יוציא מאכל של אחד לתחום של השני, מפני שאסור להוציא את חפצי האדם למקום שהאדם אסור לו לצאת, וד' אמות נחשבים כרשות היחיד לגבי השבת בהם, ואסור מדרבנן להכניס ולהוציא מחוצה להם לתוכם. ואף דתניא לעיל מ"ב: שמי שתחמומו מסתיים באמצע עיר מותר לטלטל בכל העיר ע"י זריקה אע"פ שאסור לו לצאת מתחמומו, התם כל העיר היא רשות אחת, והרי גם בסוף אלפים מותר לטלטל מב' אמות מחוץ לתחמומו לב' אמות בתוך תחמומו, (דאין לאלפים אמה דין רה"י לגבי שרי לא הותר לו לטלטל בהם). המשך המשנה מבואר לקמן מ"ח.

היכן נקבעת שביתה מי גשמים ובורות -

מ"ה: מי גשמים - גשמים שירדו מערב יו"ט, לרבי יוחנן בן נורי שחפצי הפקר קונים שביתה יש להם אלפים אמה לכל רוח, אבל לרבנן שאין חפצי הפקר קונים שביתה הרי הם כרגלי הממלא. וגשמים הסמוכים לעיר ודעת אנשי העיר עליהם, הרי הם כרגלי אנשי אותה העיר. וגשמים שירדו ביו"ט הרי הם כרגלי כל אדם והאדם יכול ליטלם לכל צד שעירב, כיון שלא קנו שביתה בבין השמשות. וכתבו

התוס' (ד"ה ביום טוב) שהרי הם כרגלי מי שמילא אותם ראשון. ולא קנו המים שביתה באוקיינוס, או בעבים אם נתקשרו מערב שבת, משום דניידי, וכמו שמצינו שנהרות ומעיינות הרי הם כרגלי כל אדם ואפילו אם הם של יחיד אינם כרגליו. רש"י. ולר"ת (תוד"ה נהרות) גם אם מדובר בשל רבים יש ראייה שלא קנו שביתה משום דניידי, אבל מכונסים שקונים שביתה יש להם אלפים אמה לכל רוח לדברי יוחנן בן נורי. (ולולא

הסברא דניידי, אם העבים נתקשרו ביו"ט קנו המים שביתה באוקיינוס, לר"א שהגשם הוא ממימי האוקיינוס, וכיון שיצאו חוץ לתחום אין להם אלא ד' אמות, וכתבו התוס' (ד"ה ליקנו) שאף אם אין תחומין למעלה מעשרה, ומי העבים הם מהמים שלמעלה, מ"מ כל מי האוקיינוס נחשבים לדבר אחד המונח על הקרקע, ולא דמי לספינה שהיא דבר נפרד שנמצא על המים. עוד כתבו התוס' שדבר שהיה בבין השמשות למעלה מעשרה, אם אין תחומין למעלה מעשרה, כשיורד לתוך י' קנה שביתה ויש לו אלפים אמה לכל רוח. עוד כתבו התוס' (ד"ה לימא) שלרבי יהושע שמי הגשמים הם מן הכיפה אינם קונים שביתה אף אם יש תחומין למעלה מעשרה, דלא שייך לקנות שביתה ברקיע), ואם העבים נתקשרו מערב יו"ט, אם אין תחומין למעלה מעשרה לא קנו שביתה, ואם יש תחומין למעלה מעשרה קנו שביתה, ואם יש ספק מתי נתקשרו העבים, ספק דדבריהם להקל, (ואף שדבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטל, בספק דדבריהם בעירוב הקילו. תוד"ה איבעית), ואין לומר שהמים בלועים בעבים וכמאן דליתנהו דמו ולא קנו שביתה, דא"כ אסור אפילו לטלטל במקומם מדין נולד אפילו לר"ש כיון שלפני כן לא היו בעולם כלל, ולא דמי למשקין הבלועים בפירות שאין בהם משום נולד (אלא אסור שמא יסחוט), דמים בעבים בליעי טפי ואינם ניכרים. תוד"ה כל).

מי בורות - בור של עולי בבל שהמים הפקר לרבי יוחנן בן נורי יש למים אלפים אמה לכל רוח, ולרבנן המים כרגלי הממלא דכל דבר הפקר מי שהגביהו קנאו והוי כרגליו אפילו אם נתנו לאחר, אבל בור של יחיד הרי הוא כרגלי אותו יחיד ואדם אחר יכול להולכים רק למקום שהבעלים יכול להולכים, ובור של עיר הרי הוא כרגלי אנשי אותה העיר אלפים אמה לכל רוח, ומי שעירב לצד מסוים אינו יכול להוציאם.

מ"ו: רבי יהושע בן לוי אמר שהלכה כרבי יוחנן בן נורי, וכדי שלא נאמר שההלכה כדברי המימקל

בעירוב נאמרה דווקא במחלוקת לגבי שיירי עירוב אם הניח עירוב לכמה שבתות ונתמעט משיעור ב' סעודות, כמו שמועיל בשיירי עירוב כל שהוא לכל אחד (דלא אמרו לערב בחצרות אלא כדי שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות של הדורות הבאים, אבל עיקר עירוב הוא בתחומין. רש"י. ובתוס' (ד"ה שלא) כתבו שרש"י לקמן פ: מפרש שמדובר לערב בחצרות היכא שעשו שיתופי מבואות, וכתבו בשם ר"י שהעיקר כמו שפירש רש"י כאן), אבל בתחילת עירוב אין הלכה כדברי המימקל, קמ"ל.

מ"ז: רב פפא מיישב שהוצרך ריב"ל לומר הלכה כר"י בן נורי, שלא נאמר שהכלל ש'הלכה כדברי המימקל בעירוב' נאמר רק בעירוב חצרות, ולא בעירוב תחומין, דמצינו שעירוב חצרות קל מעירוב תחומין, שעירובי חצרות מערבים אף שלא לדעת, דזכין לאדם שלא בפניו וזה רק רוח, ועירוב תחומין אין מערבים אלא לדעת, דאין חבין לאדם אלא בפניו והוא מפסיד אלפים אמה לצד השני, ושמא חוב הוא לו.

וכתבו התוס' (ד"ה ואין) שהראיה שתחומין חמור מחצרות היא ממה שגם כשיודעים שהוא רוצה ללכת לצד מסוים א"א לערב שלא מדעתו, כיון שיש לו קצת חוב, ואילו בחצרות אף שיש קצת חוב שמערבים בפת שלו שלא מדעתו אם הוא רגיל להשתתף.

רב אשי מיישב שריב"ל אמר הלכה כרבי יוחנן בן נורי, כדי שלא נאמר שההלכה כדברי המימקל בעירוב נאמרה דווקא במחלוקת לגבי שיירי עירוב אם הניח עירוב לכמה שבתות ונתמעט משיעור ב' סעודות, כמו שמועיל בשיירי עירוב כל שהוא לכל אחד (דלא אמרו לערב בחצרות אלא כדי שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות של הדורות הבאים, אבל עיקר עירוב הוא בתחומין. רש"י. ובתוס' (ד"ה שלא) כתבו שרש"י לקמן פ: מפרש שמדובר לערב בחצרות היכא שעשו שיתופי מבואות, וכתבו בשם ר"י שהעיקר כמו שפירש רש"י כאן), אבל בתחילת עירוב אין הלכה כדברי המימקל, קמ"ל.

כללי הלכה במחלוקות תנאים -

הלכה כר"ע וכרבי מחבירו, וכרבי יהודה מחבריו, ר"מ ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה, רבי יהודה ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי, וכ"ש שר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי, רבי יוסי ור"ש הלכה כרבי יוסי, רבי יהודה ור"ש הלכה כרבי יהודה, וכללים אלו לרב אסי הם הלכה, ולרבי חייא בר אבא מטיין להורות ליחיד אבל אין דורשים כן בפירקא, ולרבי יוסי ברבי חנינא נראין שאין מורים כן אבל אם עשה לא מהדרין עובדא. רש"י.

והתוס' (ד"ה רבי אסי) מבארים שלמ"ד הלכה אי עביד כאידך מהדרין עובדא, ולמ"ד מטיין מורין כן ומי שבא לעשות אחרת מוחים בו אבל אם עשה לא מהדרין עובדא, ולמ"ד נראין מורים כן אבל לא מוחים במי שעושה אחרת.

רב משרשיא אמר דליתנהו להני כללי אלא בכל מקום פוסקים לפי מה שמסתבר. והגמרא (מ"ו: - מ"ז:): מביאה כמה מקרים שלא פוסקים כן, ואומרת שאין משם ראייה לרב משרשיא דדילמא היכא דאיתמר איתמר, והכללים הנ"ל הם היכא דלא איתמר

הלכתא לא כמו ולא כמו. הגמ' מביאה ראייה שרוב לא סובר את אחד הכללים, ממה שהוצרך רב לומר הלכה כרבי יהודה במחלוקת של רבי מאיר ורבי יהודה אם העשיר מערב ברגליו, והגמ' אומרת שכוונת רב משרשיא לומר שכללים אלו אינם מוסכמים לכו"ע שהרי רב חולק עליהם.

עיר של יחיד ונעשית של רבים מערבים את כולה, ושל רבים ונעשית של יחיד שאין עוברים ברחובותיה ס' רבוא ולא דמיא לדגלי מדבר, אין מערבים את כולה יחד, אלא כדי שיהיה היכר לעיר של רבים שלא יערבו את כולה אלא מבואות מבואות צריך לשייר בה-לר"י חמישים דיורים, ולר"ש ג' חצרות של ב' בתים, והלכה כר"ש.

מ"ז. המניח ביתו והלך לשבות בעיר אחרת והוא לא עירב, לר"מ נכרי וישראל אוסרים, לרבי יהודה אינם אוסרים כיון שאינם בעיר, לרבי יוסי רק נכרי אוסר כיון שהוא יכול לבוא בשבת ולא הסיח ביתו מליבו, משא"כ ישראל, ולר"ש אפי' הישראל הלך לפני שבת אצל בתו באותה העיר אינו אוסר, שכבר הסיח דעתו. והלכה כר"ש.

עירוב ברגליו - לר"מ דווקא עני מערב ברגליו בלא פת, והיינו בבא בדרך ואין עימו פת, ולרבי יהודה אף עשיר היושב בביתו יכול ללכת בעצמו ולקנות שביתה בסוף התחום, דעירוב בפת זה רק קולא שלא יצטרך ללכת ברגליו בעצמו אלא יוכל לשלוח פת ע"י שליח. והלכה כר"י.

הבחנה - לת"ק אסור ליבמה לחלוץ ולהתייבם בתוך ג' חודשים למיתת הבעל, דשמא מעוברת היא וחליצת מעוברת אינה חליצה, ואין לומר שתחלוץ מספק ותמתין ג' חודשים, דא"כ יצטרכו להכריז שהיא מותרת לכהונה, ושמא יש אדם שראה את החליצה ולא ראה את ההכרזה ויחשוב שחלוצה מותרת לכהן. ולא תתייבם שמא היא מעוברת והרי היא באיסור אשת אח שיש לו בנים שיש בה כרת. ואחר ג' חודשים שניכר שאינה מעוברת יכולה לחלוץ או להתייבם. וכן לשאר הנשים (בין שנישאו לזה כשהם בתולות בין בעולות, בין נשואות בין ארוסות גזירה אטו נשואות) אסור אירוסין אטו נישואין ונישואין, עד שיעברו ג' חודשים מהמיתתה או הגירושין, כדי שלא תלד ולד ספק בן ט' לראשון ספק בין ז' לאחרון, ובעיני הבחנה שמא ייבם אשת אחיו מאמו ועוד יש איסורים הרבה. ורבי יהודה מתיר לנשואה ליארס או לארוסה להנשא חוץ מארוסה שביהודה שהיו רגילים ליחד חתן וכלה קודם כניסתם לחופה לפי שליבו גס בה. ולרבי יוסי מותר לכל הנשים ליארס, ורק לאלמנה אסור מפני האבילות אבל גרושה מותרת מיד. ונשים שודאי אינם מעוברות (כגון רדופה לילך לבית אביה הגר בעיר אחרת ואינה רגילה עם בעלה, שהיה לה כעס עם בעלה, שהיה בעלה זקן או חולה, או שהיא חולה ואינה מקבלת טורח תשמיש או שהחזקה ג"פ לעקרה או ילדה או זקנה או איילונית ממעי אמה ויש לה סימנים שאין לה שערות ודדים או שאינה ראויה לילד מחמת סם, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורים, או המפלת לאחר מיתת בעלה), לר"מ צריכות להמתין, ורבי יוסי מתיר להם ליארס ולהנשא מיד. והלכה כרבי יוסי.

מותר ללכת ליריד של נכרים (-שוק הנקבע ליום איד של ע"י) ולקנות מהם בתים שדות וכרמים מפני שממעטים אי נמי משום ישוב ארץ ישראל, וכן בהמה עבדים ושפחות מפני שמכניסם לקדושה, ומותר לכתוב בערכאות שלהם אע"פ שזה מחשיב אותם

ואיכא למיחש דילמא אזלי ומודי, מפני שהוא כמציל מידם, ומותר לכהן לצאת לחו"ל או ללכת בבית הפרס כדי לדון ולערער עמהם, או כדי לישא אשה וללמוד תורה. לרבי יהודה מותר להטמא דווקא כשאינו מוצא רב בארצו בלא זה, ורבי יוסי מתיר אף כשמוצא רב אחר, דלא מן הכלל זוכה אדם ללמוד שיש רב שמשנתו סדורה ושונה לתלמידיו בדרך קצרה. ואמר רבי יוחנן שהלכה כרבי יוסי, וקמ"ל שגם בברייתא הולכים אחרי כללי הפסיקה הנ"ל מ"ו: ואין חוששים ששמות התנאים התחלפו.

קנין שביתה בכלים

כפי שהאדם קונה שביתה ואסור לו לצאת מחוץ לאלפים אמה, כך חפציו קונים שביתה ואסור אף לאד אחר להוציאם מחוץ לאלפים אמה של בעליהם. הגמ' דנה מה הדין בזה בחפצי נכרי.

מ"ז: קנין שביתה בחפצי נכרי - לרבי יוחנן בן נורי שחפצי הפקר קונים שביתה, חפצי נכרי ג"כ קונים שביתה, וכן איתא בברייתא בשם רשב"א שהשואל כלי מן הנכרי שהוא בן עירו ביו"ט, או המשאל לו מערב יו"ט וקנו שביתה אצל הנכרי בתוך תחום העיר והחזירו הנכרי ביו"ט, יש להם אלפים אמה לכל רוח, ואם הבעלים עירב אינו יכול להוציאם עימו, ונכרי שהביא לישראל פירות מחוץ לתחום לא יזיזם ממקומם כיון שהם קנו שביתה מחוץ לתחום, ואין להם אלא ד' אמות. (והדבר אסור למי שהובא בשבילו. ולאחרים, או בהובא בשביל נכרי, מותר בתוך ד' אמות, ובעיר שהוקפה מחיצות לדירה מותר לטלטל בכלה. תוד"ה דכולה). ולרבנן שחפצי הפקר אינם קונים שביתה, שיטת שמואל שגם חפצי נכרי אינם קונים שביתה, והרי הם כרגלי כל אדם, ואם באו מחוץ לתחום מותר להולכים לכל רוח, וקמ"ל שלא גוזרים בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל, ולרבי יוחנן אף לרבנן חפצי נכרי קונים שביתה, דגזרינן בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל, ואסור להוציאם מחוץ לעיר, אמנם בעיר עצמה כשיש לה מחיצות מותר, מפני שכל העיר כד' אמות, וחפץ שיצא מחוץ לתחום ונכנס למקום מוקף מחיצות (ובעיני נמי שיהא מוקף לדירה. תוס' שם) מותר לטלטל בכל ההקף, דהלכה כר"ג בדיר סהר וספינה. והלכה כרבי יוחנן.

כלים ופירות ששבתו בתוך התחום יש להם אלפים אמה לכל רוח. רש"י כתב דאיירי אפילו הם של הפקר. והתוס' (ד"ה והכלים) כתבו דאיירי דווקא בשל הפקר, אבל ביש להם בעלים הרי הם כרגליו. והקשו התוס' למה אין לכלים ולפירות את תחום העיר, כמו שמצינו שגשמיים הסמוכים לעיר הרי הם כאנשי העיר. ותיירצו דהתם איירי בגשמיים הידועים לאנשי העיר, וכאן מדובר בכלים ופירות שאינם ידועים. ועוד שמא יש לחלק בין סמוכים וקרובים לרחוקים. אמנם כתבו התוס' שנראה לפרש שכוונת הברייתא שיש להם אלפים מן העיר, ולא ממקומם.

מ"ח. בור מים שבין תחומי שבת - חרם (- לרש"י הכונה למצודת דגים, ולר"ת הכונה לנקע מלא מים, ולר"ח הכונה לחריץ) שבין תחומי שבת, שהדין שכל מה שבתחום העיר הוא נגזר אחרי העיר ואינו קונה שביתה במקומו, ואסור להוציא מחוץ לתחום העיר, ואין בני עיר אחרת יכולים למלא מים מפני שמתערבים בהם מים ששייכים לתחום העיר השניה, לרבי חי"א צריך מחיצה של ברזל להפסיק בין התחומין, וכרבי יוחנן בן נורי שחפצי הפקר קונים שביתה, ואף שנהרות המושכין ומעיינות הנובעים הרי הם כרגלי כל אדם, הכא איירי במכונסים, (ולרבנן אף שגשמיים הסמוכים לעיר הרי הם כרגלי אנשי אותה העיר, הכא כיון

שהם נמשכים מחוץ לתחום בטלה דעתם ודינם כחפצי הפקר שרובנן אינם קונים שביתה והם כרגלי הזוכה). ולרבי יוסי בר חנינא מספיקה מחיצה של קנים, דקל הוא שהקילו חכמים במים דדי במחיצה כל דהו ובלבד שיהיה בה י' טפחים, אע"פ שנכנסים מים מלמעלה ומלמטה ובין הקנים, כמו שהקילו במים שמחיצה תלויה מתירה, אף שבחורבה אינה מתירה.

ד' אמות שיש לאדם שלא קנה שביתה -

מי שישן בדרך ולא ידע שחשיכה (לרבי יוחנן בן נורי יש לו אלפים אמה לכל רוח, ו) לחכמים אין לו אלא ד' אמות - לת"ק והיינו ר"מ יש לו ד' לכל צד והיינו ח' על ח', והני מיילי להלך אבל לטלטל אין לו אלא ד' על ד'. ולר"א אף להלך אינו יכול אלא ד' על ד'. ולרבי יהודה יכול ללכת ד' אמות לאיזה רוח שירצה ואחר שבייר שתיים לכל צד או ד' לצד אחד אינו יכול לחזור בו.

ד' אמות ילפינן מ"שבו איש תחתיו". לר"מ הם ד' אמות מרווחות, דגוף האדם הוא ג' אמות (ומה שלהיזק ראייה צריך מחיצה ד' אמות, י"ל שלפעמים יש גבשושית סמוך לכותל או שמגביה עקבו ועומד על אצבעותיו. ועוד דג' אמות הכונה ללא הראש. תוד"ה גופו), ועוד אמה כדי שיפשוט ידיו ורגליו שזה יותר מאמה. לרבי יהודה ד' אמות מצומצמות, דגוף האדם הוא ג' אמות, ועוד אמה כדי שיטול חפץ מתחת מרגלותיו ויניחנה תחת מראשותיו. ומודדים לכל אדם באמה שלו שאם גופו ארוך יש לו אמה ארוכה, ומי שהוא ננס באבריו והיינו שגופו בינוני ואמתו קצרה, נותנים לו ד' אמות של קודש והיינו ו' טפחים בינונים, למידת שתי אמות שהיתה בשושן הבירה שנעשו למידת אמתו של משה.

ג' חצרות שרק החיצונות

עירבו עם האמצעית

הגמ' עוברת לעסוק בדין עירובי חצרות, שחכמים אסרו לבני כמה בתים הפתוחים לחצר אחת לטלטל מהבית לחצר או מהחצר לבית, אא"כ יעשו עירוב חצרות, (אע"פ שמדאורייתא כיון שהמקום מוקף מחיצות הוי רשות היחיד). והגמ' מבארת באיזה אופן העירוב לא מועיל בגלל שיש דריסת הרגל באותה חצר למי שלא עירב.

שני בני אדם שיש לכל אחד ד' אמות זה לצד זה, ואדם שלישי מובלע ביניהם, הוא מותר עמהם והם מותרים עימו וב' החיצוניים אסורים זה עם זה.

שתי חצרות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרה"ר, ועירבו שתי החצרות החיצוניות עם האמצעית, לרבנן אסור לחיצונות לטלטל באמצעית, ולר"ש האמצעית מותרת עמהם והם עימה, אבל החיצונות אסורות זו עם זו, אמנם אם ג' החצרות הם זו לפנים מזו, הפנימית אוסרת על החיצונה כיון שיש לה דריסת רגל שם, ואפילו בפני עצמה אסורה כל אחת להשתמש. וטען ר"ש לחכמים למה בג' חצרות אתם אוסרים לחיצונות לטלטל באמצעית ובג' אנשים אתם מתירים, וענו לו חכמים דשאני חצרות דאוושי דיורים ולא כולם ידעו להזהר שלא לטלטל כלים ששבתו בחיצונה לתוך חיצונה אחרת דרך האמצעית. (והלכה כר"ש. מ"ו:).

מ"ח: רב יהודה מעמיד באופן שהאמצעית נתנה את עירובה בשתיים החיצונות, וכשנתנה האמצעית עירובה בשניה לא עשתה כן בשליחות הראשונה, שכיון שלא עירבו יחד גילו דעתם דלא ניחא להו, אבל אם החיצונות נתנו את העירוב

באמצעות הויא להו חדא, זכאילו כולם דרים שם, וכולם מותרים זה בזה.

ורב ששת מעמיד שנתנו עירובם באמצעות בב' בתים, ואף לב"ה שאפשר להניח עירוב בכמה כלים בבית אחד (ולב"ש לא מהני), מ"מ בב' בתים מודו דלא מהני, ואין החיצונות אוסרות על האמצעית לטלטל במה שלא עירבו יחד שהרי במה שנתנו את העירוב באמצעות זה נחשב שהם גרים באמצעות, כדמצינו שה' השרוים בחצר אחת ואחד לא עירב שהם אוסרים זה על זה, דלא אמרינן דיוורים להחמיר כיון שבמציאות אינם דרים שם.

וכתבו התוס' (ד"ה יאמרו) שמה שמצינו שאם החצר החיצונה נתנה עירובה בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב, אינו יכול לבטל רשותו משום שהחיצונה אוסרת, שאני התם דפשעה. עוד כתבו התוס' (ד"ה אבל) שרב יהודה חולק על רב ששת וסובר שאומרים דיוורים להחמיר.

לרב הדין הנ"ל שהאמצעית מותרת עם החיצונות והחיצונות מותרות עימה זה שיטת ר"ש, אבל שיטת חכמים שרק החיצונות מותרות באמצעית, אבל האמצעית אוסרה בחיצונות, בין אם העירוב באמצעית בין אם העירוב בב' החיצונות, דרשות אחת יכולה לשמש לשתי רשויות, שנחשב ששתי החיצונות גרים באמצעית, אבל שתי רשויות אין משמשות לרשות אחת, דא"א להחשיב שהאמצעית גרה בשתי החיצונות כיון שהם ב' מקומות שונים שלא עירבו יחד (דאם עירבו יחד הרי הם כאותה רשות). (והלכה כר"ש מ"ט).

ור"ת (תוד"ה רשות) מבאר שרשות אחת והיינו האמצעית מותרת לה להשתמש בשתי רשויות, דאין לחשוש שתוציא כלי החיצונה מזו לזו, אבל שתי הרשויות החיצונות אוסרות להשתמש בפנימית שמא יוציאו כלים מחיצונה אחת לשניה.

מ"ט. לשמואל אף זו דברי ר"ש והיינו שגם לר"ש האמצעית אוסרה בחיצונות, ורק החיצונות מותרות באמצעית, ולחכמים שלשתם אוסרות זה בזה. וכן מבואר בברייתא. וי"מ שכוונת שמואל שר"ש מתיר גם לאמצעית להשתמש בחיצונות, ולחכמים כולם אוסרות זה בזה. ושמואל לשיטתו שחצר שבין ב' מבואות שעירבה עם שניהם, אוסרה עם שניהם.

חצר שבין ב' מבואות והיא פתוחה לשניהם, לשמואל אם היא רגילה עם שניהם ועירבה עם שניהם היא אוסרה עם שניהם אפילו לר"ש, דאין שתי רשויות משמשות לרשות אחת, ואם לא עירבה עם אף אחת היא אוסרת על שניהם להוציא מחצרותיהם למבוי, ותקנתה שתעירב עם מבוי אחד, והוי סילוק מהמבוי השני, ואם היתה רגילה באחד המבואות ולא עירבה כלל, אוסרת רק עליו. ואמר רב הונא שאם עירבה עם שאינה רגילה, אינה אוסרת בזה על הרגילה, ואם הרגילה עירבה לעצמה ושאינה רגילה לא עירבה אפילו בפני עצמה, והיא לא עירבה עם אף אחת, דוחין אותה אצל שאינה רגילה כדי שלא לאסור על זו שעירבה, דכופין על מידת סדום.

המקפיד על עירובו שלא יאכל אחד מבני החבורה את הפת שהוא נתן, לרבי חנינא הוי עירוב, אלא שנקרא מאנשי ורדינא שהיו קמצינים. ולשמואל אינו עירוב, דמה שמו עירוב שמו, דבעינן שיהיו כולם מעורבים ומרוצים בשותפות ולא ימחה אחד בחבירו.

עירוב שחילקהו לשני כלים לבית שמאי אינו עירוב ולבית הלל הוי עירוב. ושמואל אמר שאם חילקו את העירוב לשני כלים אינו עירוב מהטעם הנ"ל דמה שמו עירוב שמו, והגמ' אומרת שיי"ל דס"ל

שאף לבית הלל דווקא כשמילא כלי אחד ולא נותר מקום ושמו בכלי שני כשר, אבל אם מלכתחילה חילקהו לב' כלים לא מהני.

בעל הבית שמניחים בו את העירוב אינו צריך לתת פת לעירוב, ואף אם אין לו כלל פת מהני, דכולהו בביתו דיירי ע"י הנחת הפת, וכ"ש הוא שהוא דר שם ממש.

מאיזה טעם מועיל העירוב-

לשמואל **עירוב משום קנין** שע"י הפת נקנית לכולם הרשות שבה מונחת הפת. (ובתוס' כתבו שהם מקנים רשותם זה לזה). וכתבו התוס' (ד"ה עירוב) דאע"ג דפירי לא עבדי חליפין, קונים בתורת דמים. ומ"מ בני חבורה שהיו מסובים יחד וקידש עליהם היום סומכים על הפת שעל השלחן גם אם עירוב משום קנין, שכיון שיש קירוב דעת ביניהם עשאוה חכמים כאילו הקנו זה לזה. ומה שאין מערבים בכסף משום שאינו מצוי בערב שבת, ותיקנו שלא יועיל אם עירבו בו כדי שלא יחשבו שאין מועיל אלא בכסף ואם לא יהיה להם כסף לא יערבו כלל. וגם בשאר דברים מלבד פת אין מערבים, דפת מצויה יותר משאר דברים. (ובשיתוף הקילו חכמים שלא להצריך דווקא פת, אמנם במעות דלא שכיחי כלל לא. תוד"ה מפני).

לרבה עירוב משום דירה דדעתו של אדם על פיתו, וממילא זה נחשב כאילו כולם דרים במקום שבו נמצאת הפת, וכאילו אין בחצר אלא דירה אחת ושאר החצר מיוחדת לבית זה.

נ"מ במחלוקתם אם אפשר לערב בכלי והיינו שיעשו קנין סודר, שזה מועיל רק לשמואל, או בפחות משו"פ אם יש בפת מזון ב' סעודות, או ע"י קטן שאינו יכול להעשות שליח כיון שאינו בר קנין, שזה מועיל רק לרבה, דע"י הפת הם מעורבים ולא ע"י הקטן. רש"י.

והתוס' (ד"ה וקטן) סוברים שאפשר לשלוח עירוב ע"י קטן, וכוונת הגמ' שמניחים את העירוב בבית של קטן. עוד כתבו התוס' (שם) דהלכה כרבה. עוד כתבו התוס' (ד"ה איכא) שלשמואל אע"פ שאפשר לערב בכלי, הני מילי כשמדקדק לעשות בדרך קנין, אבל בסתמא בעינן דווקא דבר שיש בו חשיבות מזון, ובכחאי גוונא אין מערבים במזון שאין בו שתי סעודות אף אם יש בו שוה פרוטה.

ומ"מ ה' שגבנו את עירובן אחד מוליך לכולם אם רצו לערב עם חצר אחרת ונותנים בה את העירוב שהן גבו, ואפילו אם רק הוא נתן פת בשביל כולם מהני כיון שכבר עירב עם האחרים, דשליחותייהו קעביד.

כיצד קובעים שביתה

אסור לאדם ללכת בשבת יותר מאלפים אמה מביתו, או מהמקום שקנה בו שביתה. דרך קניית השביתה הוא ע"י הנחת מאכל באותו מקום שרוצה לקנות שביתה, ולפעמים אפשר לקנות שביתה ברגליו, והיינו שהוא יהיה באותו מקום שבו הוא רוצה לקנות שביתה, וכן אפשר לפעמים לקבוע שביתה באמירה במקום אחר, ופרטי הדינים בזה יבוארו להלן (מ"ט – נ"ב).

מ"ט: קביעת שביתה ע"י אמירה - מי שבא בדרך ואמר שביתתי במקומי, יש לו אלפים אמה לכל רוח. וכתבו התוס' (ד"ה ואמר) שאף אם לא אמר, קנה שביתה במקומו, כיון שהוא ניעור ויכול לומר. ואם הוא מכיר אילן או גדר שנמצא בסוף אלפים אמה ממנו, ומשם לביתו אלפים אמה, ואמר 'שביתתי בעיקרו' כדי שיוכל ללכת לביתו, מותר לו ללכת עד שם אלפים אמה ומשם אלפים אמה לביתו, (והיינו באופן שאם היה רץ לשם היה מספיק להגיע לשם קודם שתחשך), ואם אמר 'שביתתי תחתיו', במתני' איתא שלא אמר כלום, לרב הכונה שלא קנה שביתה בשום מקום אע"פ שכל האילן בתוך אלפים, ואסור לו לזוז ממקומו, כיון שעקר

דעתו וליבו מלקנות שביתה במקומו, (ואף שבעירובו שנתגלגל מחוץ לתחום מותר לו ללכת בין ביתו לעירובו, התם כיון שהוא עומד בעירו דעתו שאם לא יקנה שביתה יהיה לו את תחום ביתו. תוד"ה ואפילו). ותחת האילן ג"כ לא קנה שביתה.

וביאר רבה טעמיה דרב משום שלא פירש באיזה מקום בדיוק כוונתו לקנות שביתה ולכן לא קנה שביתה כלל, וי"א בשם רבה שטעמיה דרב משום כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו, ומכיון שאחרי שברר לו ד' אמות אינו יכול לחזור בו ולברור ד' אמות אחרות, גם בבת אחת אינו יכול לקנות שביתה בח' אמות, ונ"מ היכא שאמר שביתתי בד' אמות מתוך ח', שלטעם הראשון לא מהני כיון שלא פירש מקום שביתתו, ולטעם השני מהני כיון שאמר שכוונתו רק לד' אמות. ולשמואל מותר לו ללכת לתחת האילן, אלא שדנים אותו לחומרא, וכוונת המשנה היא שקנה שביתה תחת האילן אלא שאין יודעים היכן בדיוק תחת האילן, ואיירי שכל האילן נמצא בתוך אלפים, ועל כן בכל צד מחשבים כאילו שביתתו היא בצד השני של האילן. וי"מ כוונת שמואל שכיון שלא אמר באיזה אמות תחת האילן, הוא קונה שביתה גם במקומו וגם תחת האילן, ומותר לו ללכת ממקומו לאילן ממה נפשך, אלא שמשם אינו יכול להמשיך לביתו, וכן אינו יכול ללכת ממקומו לצד השני. ורש"י מקשה כמה קושיות על פירוש זה.

כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת

אינו, כגון לענין קניית שביתה לענין תחומין בח' אמות, וכנ"ל. וכתבו התוס' (ד"ה מאי) שכולם מודים לכלל של כל שאינו וכו', והמחלוקת לענין עירובין היא אם הקילו חכמים לענין עירובין או לא. אי נמי המחלוקת היא אם הכא הוי כאומר שיקנה שביתה בד' אמות מתוך שמונה, אבל באומר להדיא שקונה שביתה בח' אמות לכו"ע לא מהני. עוד כתבו התוס' (ד"ה כל) דבאומר הרי זו תמורת עולה ושלמים, אע"ג דליאת בזה אחר זה, כיון שאפשר לקיים שניהם והיינו שתרעה עד שתסתאב ותימכר ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים, מהני.

המקרים שלא אומרים כלל זה-

המרבה במעשר ונותן אחד מחמש או משמונה פירותיו שסילק לצד אחר מתוקנים, ומעשרותיו מקולקלים דכיון שהמעשר חל רק על עשירית דכתיב "מעשר" (ולא דמי לתרומה שהתורה לא נתנה בה שיעור), השאר נשאר טבל, ולא אמרינן שהפרשה לא חלה כלל אפילו על עשירית (כמו שבשביתה לא קנה שביתה אפילו בד' אמות) כיון שאינה יכולה לחול בזה אחר זה, דשאני מעשר דאיתא לחצאין, שיקדיש חצי ח'טה, והכא נמי הוי כאילו אמר שרק חצי מכל ח'טה קדוש, וחל המעשר על כל ח'טה לפי חשבון עשירית, משא"כ שבביתה שצריך לשבות בד' אמות יחד. רש"י. ור"י מפרש (תוד"ה שאני) דמעשר איתא לחצאין בזה אחר זה, שאם אמר שסאה אחת תהיה מעשר על כל חצי ח'טה, וחזרו ואמר כך גם על הסאה האחרת, חל מעשר בשניהן במקצת, ולכן גם בבת אחת חל מעשר על סאה אחת והשניה טבל.

וכן **במעשר בהמה** אע"פ שאינו חל לחצאין ד"עשירי יהיה קודש" אמר רחמנא, וגם א"א להקדיש ב' בהמות בזה אחר זה, אם יצאו ב' בהמות בעשירי וקרא לשניהם עשירי, עשירי וי"א מעורבין, ולא אמרינן שכיון שהקדושה לא יכולה לחול על שניהם לא תחול כלל, שאני התם ששייך קדושה בזה אחר זה בטעות, דאם קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתם קדושים תשיעי יאכל במומו והעשירי הוי מעשר והאחד עשר הוי שלמים. ואם קרא בטעות לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי, העשירי הוי מעשר והאחד עשר קרב שלמים, והשלמים טעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה

ושוק נפדים במומם ותמורתם קריבה משא"כ במעשר. וכשקרא לשניים יחד עשירי שניהם טעונים תנופת חזה ושוק וסמיכה, וכתב רש"י שנהא שאינו מברך על הסמיכה והתנופה כדי שלא יברך ברכה לבטלה, ויביא נסכי קרבן אחד על תנאי.

וכתבו התוס' (ד"ה עשירי) שרש"י הגיה בפירוש כתב ידו ששניהם ירעו, ויחלל מעות בדמי היפה שבהן ויאמר כל מקום שהם שלמים היא מחולל על דמים הללו, ויאכל שתייהן בתורת מעשר, ולא יקריב שלמים, מפני שהשלמים טעונים ד' מתנות ומעשר מתנה אחת. ונסתפקו התוס' (ד"ה ואמר) אם בהכרח רבה סובר שאפשר לצמצם, דאם א"א לצמצם וכשיצאו בבת אחת ודאי אחד יצא קודם, עשירי וחולין מעורבים, או דכיון שאינו יכול להכיר מי העשירי ונתכוון ששניהם יהיו עשירי שניהם קדושים. וכתבו שנהא עיקר כהצד הראשון.

ובתודה שנשחטה על פ' חלות, אם הקדיש את כולם לא חלה קדושה כלל, ואינו יכול להקדיש שמונים בזה אחר זה, ואף בטעות אם שכח שכבר הפריש לא חלה ההפרשה על המ' חלות האחרונות, ואם הקדיש מ' מתוך פ' ששחט את הזבח על פ' חלות, חלה קדושה על מ', ואם הקדיש בסתמא, לחזקיה כוונתו למ' מתוך פ' והשאר לאחריות וקדשו מ', ולרבי יוחנן כוונתו להקדיש כולם ולא קדשו כלל.

וכתבו התוס' (ד"ה ומר) שאף שריו"ח סובר שאין ברירה, מ"מ בחלות א"צ לדין ברירה, דהם קדושות היכן שהם נמצאות בתערובת. ולענין נתינת ד' חלות לכהן, יתן ד' מכל מ', ואם כל הפ' מעורבים, צריך לתת לכהן י"א מכל מין, דבזה ודאי נתן א' מכל ארבעים.

נ: מבואר לעיל שנחלקו רב ושמואל אם אפשר לקנות שביתה במקום שאינו מסוים. ותניא כוותיה דרב שקנין שביתה אינו מועיל אלא כשסיים ד' אמות שקבע אבל לא סיים לא יזוז ממקומו יותר מד' אמות ממקום רגליו, דבמקום שרצה לקנות שביתה לא קנה כיון שלא סיים את המקום, ובמקום רגליו לא היתה כוונתו לקנות שביתה. ושמואל יפרש דאיירי שד' אמות מהמקום שקבע נמצאים מחוץ אלפים אמה שלו, שבזה אם לא סיים ד' אמות שבתוך אלפים לא יזוז ממקומו ד"ל שבחר במקום שאינו בתוך תחומו.

ותניא כוותיה דשמואל שאם עירב גם לצפון וגם לדרום, יכול ללכת רק במקום שאינו רחוק אלפים אמה לא מזה ולא מזה מפני שאינו יודע באיזה צד קנה שביתה, ואינו כבני עירו כיון שנתכוון לקנות שביתה במקום העירובין. (וכתבו התוס' (מ"ט: ד"ה מא') שאף שכולם

מודים דכל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו, הכא י"ל שדעתו שאם לא יקנה שביתה בשתי המקומות יקנה שביתה באחד מהם). ורב תנא ופליג, וס"ל שאינו יכול ללכת אפי' במקום שהוא בתוך אלפים לשני העירובין, מפני שבשני המקומות לא קנה שביתה כיון שאינם מסוימים. ומכאן מקשה רש"י על הפירוש השני לעיל מ"ט:.

קביעת שביתה תחת האילן- אילן שהוא פחות מ"ב אמה וקבע שביתה תחתיו, לאביי קנה שביתה כיון שמקצת ביתו ניכר שבארבע אמות האמצעיות יש ודאי חלק מביתו, ולרב הונא בריה דרבי יהושע לא קנה דשמא קבע באחד הצדדים, ודווקא בז' אמות קנה שביתה, כיון שממה נפשך חלק ממקום שביתתו הוא באמה האמצעית.

הקונה שביתה במקום המסוים, כגון תל גבוה י' טפחים או בקעה עמוקה י' טפחים, והם מד' אמות עד בית סאתים, קנה שביתה, דכל אותו מקום נחשב כד' אמות, אבל ביותר מבית סאתים לא הוי כד' אמות כיון שאינו מוקף לדירה.

היו שניים בדרך אחד מכיר היכן לקנות שביתה ואחד אינו מכיר, זה שאינו מכיר מוסר שביתתו למכיר ואומר שביתתי עמך, וזה שמכיר אומר תהא שביתתנו במקום פלוני. ורבה אמר לרב יוסף דין זה בשם רבי יוסי, אע"פ שדין זה נאמר בסתמא, כדי שרב יוסף יקבלו ממנו, דרבי יוסי נימוקו עימו (-אומר דברים ישרים כקו המשקולת).

נ"א. מקור דין ד' אמות ואלפים אמה- כתיב "שבו איש תחתיו", היינו ד' אמות של אדם שיש ליוצא מחוץ לתחום, ואלפים אמה לומדים מדכתיב "אל יצא איש ממקומו", וילפינן מקום ממקום ומקום מניסה דכתיב "ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה", וכיון שבפסוק זה כתוב גם מקום וגם ניסה, נחשב שגם בפסוק אל יצא איש ממקומו כתוב ניסה (וכן הביאור להלן). וניסה מניסה וניסה מגבול דכתיב "מגבול עיר מקלטו אשר ינוס", וגבול מגבול וגבול מחוץ דכתיב "ומצא אותו גואל הדם מתנע לגבול", וחוזן מחוץ, דכתיב "ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה". ואין לומדים אלף אמה מ"קיר העיר וחוצה אלף אמה" דאין דנים חוץ מחוצה, ואף שלומדים "ושב הכהן" מ"ובא הכהן" שכמו שבנגע שפשה בשבוע הראשון חולץ את האבנים וממתין עוד שבוע, ה"ה בנגע שפשה בשבוע השני, שאני התם שאין דרשה דומה יותר.

עגולות או מרובעות- לרבי חנינא בן אנטיגנוס אלפים אמה עגולות הם, ולחכמים הם מרובעות ונשכר לזויות דכתיב "פאת" דמשמע מרובע לומר שנותנים להם פאות, (ולרבי חנינא בן אנטיגנוס מדכתיב "וזה יהיה להם מגרשי הערים" לומדים שרק בזה יש פאות ולא בשותבי שבת, ולרבנן "זה" היינו שכזה יהיה בכל שותבי שבת). ואמר רב אחא בר יעקב שהמעביר חפץ ד' אמות ברה"ר אינו חייב עד שיעביר הם ואלכסונום שזה ד' אמות וח' חומשי אמה, דבזה לא שייך ריבוע ועיגול ממילא השיעור הוא ד' אמות וח' חומשי אמה. רש"י. וכן אמר רב פפא שעמוד רחב ד' צריך שיהיה ד' בריבוע ולא עגול, כדי שיהיה בו אלכסון. והתוס' (ד"ה כזה) מביאים את דעת הרשב"ם שכל ריבוע לענין ד' אמות או עמוד ברה"ר או תחומין הוא לפי ריבוע העולם, וממילא יש פאות רק לאלכסון של ריבוע העולם. ושיטת ר"ת שנותנים פאות בכל צד, והשיעור המוזכר הוא השיעור שממנו מחשבים את האלכסון.

נ"א: עירוב ברגליו-

במתני' מבואר שלר"מ רק עני מערב ברגליו, ולרבי יהודה גם עשירי יכול לערב ברגליו.

לרב נחמן נחלקו כשמערב במקום שבו הוא עומד, שלר"מ עיקר עירוב בפת, ורק לעני-הבא בדרך ואין עמו פת (דאם הוא בביתו הוי כעשירי, שא"א שלא יהיה לו מזון ב' סעודות) הקילו לומר שביתתי במקומי בשאינו מכיר אילן או גדר, או למכיר לומר שביתתי במקום פלוני, אבל לעשירי כגון יושב בביתו לא הקילו לקנות שביתה באמירה לא במקומו ולא במקום פלוני, ולרבי יהודה עיקר עירוב אפילו לעשירי הוא ברגל שייצא ויחשיך במקום שהוא רוצה לקנות שביתה, וזה מועיל גם בעשירי, (והיכא שייצא וקבע שביתה אחרי אלפים אמה מהעיר, אין לו אלא אלפים אמה וד' אמות, ואם ביתו מרוחק יותר אינו יכול לחזור לביתו, והכא איירי שקובע שביתה בתוך אלפים. תוד"ה ויצא) אבל שביתתי במקום פלוני, לכו"ע מועיל רק בעני, אמנם התירו חכמים לבעה"ב לערב בפת ולשלוח עם אחר בשביל להקל עליו.

ולרב חסדא נחלקו במערב במקום פלוני שאין כאן לא עירוב בפת ולא עירוב ברגל, שלר"מ רק עני יכול לומר כך ולרבי יהודה גם עשירי יכול, אבל אם הוא מערב היכן שהוא נמצא מודה ר"מ שגם עשירי יכול לערב כך, דלכו"ע עיקר עירוב ברגל.

חדש

ניתן להשיג שוב את הסט תמצית הש"ס (ללא תוס', ורש"י חלקי) על כל הש"ס במהיר 120 ₪. ותמצית משנה ברורה, 6 חלקים ב6 חוברות. עלות חוברת 10 ₪ סט 50 ₪.

כמו כן ניתן להשיג את סיכומי תמצית ההלכה (עם טור וב"י שו"ע וגו"כ), על הלכות שבת, מועדים, גדה ומקוואות. נקודות מכירה בירושלים בני ברק מודיעין עילית בית שמש אופקים רכסים ועוד. לפרטים 052-7692282

קיבלת תועלת מהגליון?
באפשרותך לזכות לומדים נוספים,
ניתן לתרום ב'גדרים פלוס' קופת 'תמצית'

מבחני 'לדעת'

מבחן שבועי על דף היומי עמוד היומי
משנה ברורה הפץ חיים ואהבת חסד
ניתן לעשות את המבחנים מיום שישי
עד יום שלישי בשעה 7:00 בבוקר:

- בטלפון 0737-289-669
- במייל 7692282@gmail.com
- בגדרים פלוס קופת לדעת.
הגרלות: בכל שבוע על 500 ₪
במזומן, זיכוי 300 ₪ ברשת 'יפה גוף',
101 זוכים בזיכוי 100 ₪ ברשת 'יפה גוף'.

סיכומי 'תמצית'

ניתן להשיג את גליונות סיכומי תמצית החודשיים על הדף היומי / משנה ברורה ומוסר (לפי הדף היומי בהלכה).

- בנקודות ההפצה
- במייל 7692282@gmail.com

בנוסף ניתן לקבל במייל סיכומים על כל מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל תנ"ך וספרי מוסר וספרי הפץ חיים.

או סיכומים לפי סדר הלימוד של: העמוד היומי, חבורת ש"ס, קנין ירושלמי, דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, אהבת שלום, ומפעל הש"ס.